

Posudek DP Zuzany Lacinové Presentace pádového systému ve výuce češtiny jako cizího jazyka

Jednou z oblastí, o něž studenti bohemistiky v posledních letech projevují neutuchající zájem, je výuka češtiny jako cizího jazyka a její teoretické i praktické aspekty. Presentace pádového systému je přitom jednou z klíčových otázek výuky češtiny pro cizince a DP práce na toto téma jistě mohla být zajímavým příspěvkem k problematice.

Diplomantka práci člení do tří částí. První se věnuje obecně pádu a jeho jazykové a komunikační funkci a je poměrně solidním teoretickým východiskem pro aplikaci pádu ve výuce češtiny pro cizince. Koncepte druhé části nazvané Popis češtiny jako cizího jazyka však již vzbuzuje trochu rozpaky. Po krátké pasáži o vztahu lingvistiky a didaktiky a roli mluvnic ve výuce autorka přibližuje dvě koncepte presentace pádového systému – Poldaufův a Šprunkův projekt základní češtiny a kognitivní popis pádové sémantiky vycházející z prací americké lingvistky českého původu Laury Jandové. K tomu je připojen popis projektu Společný evropský referenční rámec pro jazyky, v jehož rámci také dojde na pojetí kategorie pádu, poté následuje závěr shrnující výše uvedené koncepte (především ovšem první dvě).

Není pochyb o tom, že kognitivní presentace pádu je ústředním tématem, které diplomantku zajímá. Prolíná celou prací a – jen pro ilustraci – ve srovnání s koncepcí základní češtiny mu autorka věnuje zhruba pětkrát tolik prostoru. Na tom by nebylo samo o sobě nic špatného. Kognitivní gramatika se u nás příliš nepěstuje, a i když osobně jsem skeptický k tomu, že by se dal celostní popis pádů v koncepci L. Jandové prakticky použít při výuce ČČJ, je to pohled zajímavý a v některých ohledech inspirující. Navíc je třeba říci, že diplomantka nepřejímá kognitivní popis nekriticky a s některými názory polemizuje (např. na s. 38). Co tedy zaráží nejvíc, je, že v názvu ani v zadání práce se o kognitivním přístupu či něčem podobném vůbec nemluví.

O čem se naopak v zadání mluví a co bych opravdu při stávajícím názvu práce očekával v centru pozornosti, tedy otázka horizontální a vertikální presentaci pádového systému, se velmi skromně krčí až na samém konci práce, ve třetím oddíle nazvaném Analýza učebnic češtiny pro cizince z hlediska presentace pádu. Místo očekávané diskuse o způsobu presentace celého pádového systému v jednotlivých učebnicích se autorka omezuje na popis presentace jediného pádu, genitivu, ve čtyřech vybraných příručkách. Ještě bych v této souvislosti upozornil na dvojaké, terminologicky trochu matoucí užívání adjektiva „celostní“ – *celostním popisem pádů* (např. s. 64) rozumí autorka kognitivní popis pádu jako souvislého sémantického celku, podobné slovní spojení *celostní presentace pádu* pak užívá pro vertikální presentaci pádového systému (s. 68).

Z výše uvedených poznámek myslím vyplývá, v čem vidím hlavní problém práce. Kdyby autorka práci nazvala Kognitivní presentace pádu ve výuce češtiny jako cizího jazyka nebo nějak podobně, soustředila se na toto téma, rozpracovala ho a přizpůsobila mu kompozici, bylo by všechno v pořádku. Takto musím konstatovat, že se diplomantka od zadání práce odchýlila a její koncepte není příliš přesvědčivá. Je to škoda tím spíš, že na mnoha místech dokazuje, že má potenciál zvládnout teoreticky náročné téma, že dokáže formulovat myšlenky i celkem bezproblémově pracovat se sekundární literaturou. O tom, že redakce práce zřejmě probíhala v určité časové tísní svědčí některé drobné formální nedodělky, např. na s. 10 a 11 chybí poznámky pod čarou, v bibliografických odkazech na Čermákovu studii o předložkách zůstaly na místě stránek otazníky apod.

I přes uvedené výtky a nesrovnalosti se domnívám, že práce splňuje podmínky kladené na DP a doporučuji ji k obhajobě.

Hodnocení: *celní doba - doba*

PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D.